

Messadi pertuccont il secumprar en sco purtadra dalla casa da vegls e tgira Glion

Preziau signur president dil parlament
Stimadas parlamentarias, preziai parlamentararis

Gia avon la fusiun han tut las vischnauncas catolicas sigl intschesch dalla vischnaunca hodierna Ilanz/Glion decidiu da secumprar en sco purtadras dalla casa da vegls e tgira Glion. Il cantun ha sustegnü quei agir en rama dalla fusiun da vischnauncas cun ina contribuziun unica da 600'000 francs. Il conclus ei tochen oz buca vegnius exequius, cunquei che la cumpra dalla part buca-reformada dil marcau da Glion era tochen dacheu buca vegnida sclarida. Ferton han las contractivas saviu vegnir finidas, quei cun cumpigliar la summa da cumpra dallas anteriuras vischnauncas catolicas sigl entir intschesch da vischnaunca. Cunquei ch'ei setracta d'ina decisiun, ch'ei en cumparegliaziun cun la decisiun dallas anteriuras radunonzas communalas zuar buca semidada a vesta finanziaria, bein denton adattada el cuntegn, presenta la suprastonza communal la proposta finala al parlament communal per concluder.

Situaziun da partenza

Igl onn 1919, avon exact 100 onns, ei la "Societad per in asil dalla vallada evangelic dalla Surselva" vegnida fundada a Glion. Tier las fundaturas da gliez temps s'udevan las vischnauncas Stussavgia, Tenna, Versomi, Valendau, Castrisch, Riein, Pitasch, Duvin, Luven, Flond, Vuorz, Schnaus, Flem e Trin sco era las duas pleivs evangelicas Glion e Sagogn. Quellas vischnauncas e pleivs ein aunc oz las purtadras dall'instituziun. Buca s'associadas cun la fundaziun actuala dalla casa da vegls e tgira Glion ei la part catolica dalla Foppa cun Andiastr, Falera, la part buca-reformada da Glion, Laax, Ladir, Pigniu, Rueun, Ruschein, Sagogn, Schluein, Sevgein e Siat. Quellas vischnauncas resp. anteriuras vischnauncas s'audan tier il territori cumpigliau dalla casa da vegls e tgira Glion ed ein buca purtadras dad in'otra casa da vegls e tgira. Quella situaziun ei buca cuntenteivla, cunquei ch'ei deva la finfinala duas differentas categorias da vischnauncas.

2010 ha la fundaziun inoltrau allas vischnauncas buca-purtadras ella Foppa in'offerta per secumprar en. Quell'offerta cuntegneva quintaziuns, che sebasavan sin la facultad dalla fundaziun per la fin digl onn 2009 sco era sin il diember da habitonts. Las sis vischnauncas catolicas, ch'ein oz part dalla vischnaunca dad Ilanz/Glion, han approbau las summas da contribuziun corrispudentas (CHF 1'530.00 per habitont) aunc avon che la fusiun era entrada en vigur.

Ladir	CHF	140'610.00
Pigniu	CHF	39'990.00
Rueun	CHF	536'640.00
Ruschein	CHF	464'400.00
Sevgein	CHF	272'190.00
<u>Siat</u>	<u>CHF</u>	<u>233'490.00</u>
TOTAL	CHF	1'687'320.00

Quellas decisiuns ein da lezzas uras vegnidas pridas per retscheiver dil cantun ina contribuziun als cuosts en rama dalla contribuziun da fusiun. Cun conclus dils 28 da schaner 2014 ha la Regenza concediu ina contribuziun da CHF 600'000.00 a quell'expensa speciala, ch'ei vegnida pagada ensemen cun la contribuziun alla fusiun da vischnaunca. Per la populaziun buca-reformada dil marcau da Glion ei mai vegniu decidiu en caussa.

Sin damonda dalla vischnaunca igl onn 2015 ha la fundaziun surluvrau l'offerta e reduciu la summa da cumpra per habitont da CHF 1'530.00 sin CHF 1'290.00, tgei che corrispunda alla basa da quintaziun dalla decisiun dalla regenza dils 28 da schaner 2014. Cun risguardar la populaziun buca-reformada dil marcau da Glion havess la summa da cumpra muntau a quasi 4.5 miu. francs. Muort la situaziun finanzialmein difficila vegneva ina tal'offerta buc en damonda per la vischnaunca.

Fin 2018 ei il process dallas contractivas puspei vegnius lantschaus. En quei connex han ins saviu demussar alla fundaziun, che la fixaziun dalla summa da cumpra ei muort la facultad dalla fundaziun ni plausibla ni motivada e che la vischnaunca dad Ilanz/Glion sustegn zuar da secumprar en el senn dall'incumbensa communal el sector da tgira a liunga vesta cun la casa da vegls e tgira Glion, sa denton buca purtar la summa da 4.5 miu. francs. La finala eis ei vegniu tier la cunvegrientscha, che la summa da cumpra totala approvada dallas sis vischnauncas anteriuras da 1'687'320 francs duess era cumpigliar la part buca-reformada dil marcau da Glion.

Schispert che la vischnaunca dad Ilanz/Glion fa part dalla societad purtadra, vul era la fundaziun puspei entscheiver a contrahar cun las ulteriuras vischnauncas catolicas dalla Foppa. Il cussegl da fundaziun ha gia priu enta pugn il process d'ina reorganisaziun dallas structuradas hodiernas. Pertgei lezzas ein cun in'uniun cun ina radunonza da delegai (52 commembers/-ras), ch'elegia mintga treis onns il cussegl da fundaziun (19 commembers/-ras), ch'elegia sez puspei la cumissiun da menaschi da tschun persunas ord il cussegl da fundaziun, buca conform al temps.

Cundiziuns da secumprar en

Las cundiziuns da secumprar en cuntengan suandonts puncts:

1. La summa da cumpra per l'entira vischnaunca cumpeglia las decisiuns pridas dallas anteriuras vischnauncas catolicas, incl. la contribuziun dil cantun da CHF 600'000.00. Quei munta ad ina summa da CHF 1'687'320.00. Aschia ei era la part buca-reformada dil marcau da Glion curclada.
2. La cumpra succeda en in interval da 12 onns. Igl onn 2020 duess in pagament da CHF 600'000.00 succeder. Silsuenter duess il plan da pagament cumpigliar diesch transchas à CHF 100'000.00 sco era ina davosa transcha igl onn 2031 da CHF 87'320.00.
3. La summa da cumpra serva alla reducziun dils deivets hipotecars dalla casa da vegls e tgira Glion, che muntan il mument a bien 14.5 miu. francs.
4. La vischnaunca Ilanz/Glion ei representada adequatamein els gremis dalla societad purtadra.

Svilup futur dil provediment da sanadad en Surselva

Ton sil scalem cantunal sco era sil scalem regiunal ei la cooperaziun pli stretga denter ils acturs el sector da sanadad resp. la formaziun da regiuns da sanadad integralas, ellas qualas in spital acut, la spitex e la tgira a liunga vesta vegnan uni, in tema. Pertgei las sfidas el sector da sanadad ein grondas, medemamein ei in bien provediment da sanadad decentral essenzials per il futur dalla regiun. Cun quellas damondas e midadas vegn era la casa da vegls e tgira Glion a stuer sefatschentar. En quei

connex ei era la vischnaunca dumandada, che ha tenor lescha per promover la tgira da malsauns cantunala da procurar per ina "purschida sufficiente per la tgira parzialmein e cumpleinamein staziunara ella survigilanza da pazientas e pazients stabels e cussadents attempai". La suprastanza communal ei denton perschuadida, che l'orientaziun strategica tier la formaziun da regiuns da sanadad ei l'endretga, malgrad che la situaziun en Surselva ei, cun il grond diember da casas da vegls e tgira, treis organisaziuns da spitex ed in spital, fetg heterogena e complexa.

Proposta

Sin fundament dallas explicaziuns precedentas fa la suprastanza communal suandontas propostas al parlament:

- Extensiun dalla decisiun dallas anteriuras vischnauncas Ladir, Pigniu, Rueun, Ruschein, Sevegin e Siat da secumprar en sco purtadra dalla casa da vegls e tgira Glion cun la summa da cumpra da 1'687'320 francs sigl entir intschess dalla vischnaunca Ilanz/Glion e tenor las cundiziuns indicadas sura.
- La suprastanza communal vegn autorisada da realisar il conclus.

Ilanz/Glion, ils 18 d'october 2019

Suprastanza communal Ilanz/Glion